50e jaar, N° 136. Zaterdag 14 November 1903.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centiemen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad: **1** fr. den drukregel.

De personen die een ABONNEMENT nemen aan den POSTRIJDER voor het jaar 1904, zullen het blad **kosteloos** ontvangen, van den dag hunner inschrijving tot aanstaande Nieuwjaar.

TONGEREN, DEN 14 NOVEMBER 1903.

VAN ALLES WAT.

Het is, zooals wij gemeld hebben, op Zondag, 22 Mei — hoogdag van Sinksen — dat de kiezingen zullen plaats hebben voor de vernieuwing der kleinste helft van de Kamer en den Senaat.

Het zijn de Volksvertegenwoordigers van Oost-Vlaanderen, Henegouw, Luik en Limburg die dezen keer aan herkiezing zullen onderworpen zijn ; de te herkiezen senators zijn die der provinciën Antwerpen, Brabant, West-Vlaanderen, Luxemburg en Namen.

In Oost-Vlaanderen zijn er 26 uittredende volksvertegenwoordigers : 20 katholieken, 1 « kristen demokraat », 4 liberalen en 1 socialist.

Henegouw telt 28 uittredenden : 9 katholieken, 6 liberalen, 13 socialisten.

Luik, 21 uittredenden : 7 katholieken, 4 liberalen, 10 socialisten.

Limburg, 6 uittredenden, al katholieken.

Dat maakt te samen : 81 uittredende volksvertegenwoordigers : 42 katholieken, 1 « kristen-democraat », 14 liberalen en 24 socialisten.

Voor den Senaat zijn er in de provincie Antwerpen 13 uittredenden : 10 katholieken, waaronder 3 provinciale senators, en 3 liberalen.

Brabant telt 20 uittredenden : 9 katholieken en 11 liberalen, waaronder 4 provinciale senators.

West-Vlaanderen, 12 uittredenden : 10 katholieken, waaronder 2 provinciale senators en 2 liberalen.

Luxemburg, 6 uittredenden : 4 katholieken, waaronder 2 provinciale senators en 2 liberalen.

Namen, 6 uittredenden : 4 katholieken, waaronder 2 provinciale senators en 2 liberalen.

Dat maakt in het geheel 56 uittredende senators : 37 katholieken, waaronder 9 provinciale senators en 19 liberalen, waaronder 4 provinciale senators.

De provinciale kiezingen welke insgelijks in 1904 moeten plaats hebben, zijn vastgesteld op zondag 5 Juni.

* * *

In het ministerie van binnenlandsche zaken, begint men voorstellen te ontvangen vanwege de arrondissementscommissarissen, voor de benoeming der burgemeesters.

Eveuals vroeger, zal geen enkel socialist worden voorgesteld voor den burgemeestersluier.

't Is reeds erg genoeg dat men ze niet kan terijl laten voor de plaatsen van schepenen.

Hoewel, om de waarheid te zeggen, de schepenen bij gelegenheid toch buigingen maken voor den koning.

Getuige de groeten en handdrukken welke schepene Ruffin zaterdag wisselde met Z.M., wanneer deze de werken van de tentoonstelling van Luik bezocht.

* * *

In zijn algemeen vertoog over den geldelijken toestand van het land, stelt M. de Smet de Naeyer vast dat, van 1895 tot 1902, de overschotten der gewone begrootingen te zamen bedragen 74 miljoen, 416 duizend 420 frank 16 centiemen, ondanks de toepassing der hervorming waardoor de gewone begrooting belast wordt ten voordeele der buitengewone.

Nochtans draagt de begrooting, sedert 1901, den last der ouderdomspensioenen, welke last reeds, van 12 miljoen, wet van 10 Mei 1900, op 15 miljoen gebracht is, door de wet van 18 Februari 1903.

* * *

Onze rooden zagen hoopvol naar Frankrijk, dat een stelsel van pensioen voor den ouderdom zou invoeren, waarbij het Belgisch pensioen zou beschaamd staan.

Het ontwerp zou onmiddelijk bij de huidige kameropening ter sprake komen.

Welnu, het is uitgesteld : eerst zal men een voorstel bespreken, strekkende om den almanak te verwereldlijken !

Ondertusschen bijten de oudjes op de kom ; niet alleenlijk krijgen zij geen cent, maar nog zal men maken dat zij geenen besteek meer krijgen.

En met zulk knoeiwerk brengen de Fransche « werkmansvrienden » hunnen tijd door !

* * *

De Parijzer socialisten, die zoo zeer protesteeren tegen de loonen in de weverijen en spinnerijen van het Noorderdepartement betaald, verkoopen kostumen aan 16 fr. en hemden aan 2 fr. 25. Hunne kleermakers betalen zij aan 14 centiemen per uur en de hemdennaaisters 6 tot 8 centiemen ! De roode kopstukken zouden wel doen met eerst en vooral de loonen hunner eigen werklieden op te slaan.

Waartoe
dienen de Paters ?

Het onderstaand vertoog van graaf de Marsay, is een nieuw, klinkend antwoord — gelijk de ervarenste schrijvers reeds zoo menigwerf gaven — op deze uitzinnige vraag : waartoe dienen de Paters ? spotternij, die alleen door blinden baat of de bekrompenste ontwetendheid nog wordt aangekleefd. Immers, al wie de wereldhistorie een weinig doorsnuffeld heeft, al was het maar in de oorkonden van ons nederig vaderland, hij weet althans dat de geschiedenis der meeste steden en gemeenten vergroeid is met de werken en daden van een heiligen, een monnik, een missionaris.

Gij weet dat de namen onzer kerken meer zijn dan een ijdele betiteling, dat zij geschonken werden aan onze tempels, als hulde van het nageslacht aan de memorie van hen, die door hun zweet en bloed en deugden de harten onzer voorouders veroverden voor het Evangelie, dus voor de eeuwige beschaving. Gij weet dat de ontwikkeling der kunsten en wetenschappen aan den roemrijken kring onzer eenvoudige kloosterlingen in al de eeuwen, in al de landen, haar hoogste glorie te danken heeft.

Hierop komen wij later terug. Heden willen wij de hulde overdrukken van een geleerd en onpartijdig reiziger, die herhaalt hetgeen duizenden voor hem bevestigden en na hem nog zullen moeten verklaren, vermits de levenskracht der Kerk onsterfelijk is en zich op bijzondere wijze veropenbaart in bare edele telgen : de religieusen. Men oordeele :

Het observatorium van Si-Ka-Wé, door de Jezuïten gevestigd, dat van Sanghaï, is eene instelling van het grootste belang.

Een gedeelte der Paters houdt zich onledig met weerkundige waarnemingen, en bijzonder met de voorspelling der typhoons (wervelwinden en waterhoozen) welker kennis zoo noodzakelijk is voor de zeevaarders. Anderen hebben zich op verschillende uiteenloopende studiën toegelegd, met dien gees van hooge opvating en onwrikbare volharding, bijzonder eigen aan hun order.

De weetenschap der Chineesche taal, letterkunde en geschiedenis, doet er dagelijks nieuwe vorderingen. Men doorgrondt er de dierkunde, de delfstofkunde, men verzamelt er materialen voor het daarstellen van de kostbaarste collecties

Eindelijk heb ik aldaar een werk bewonderd over de zeevaartwegen van Tang-Tsé, onlangs uitgevoerd, ten kosten van duizend moeilijkheden en geroepen om de degelijkste diensten te bewijzen aan den Europeeschen handel, maar mate deze meer en meer tot het inwendige China zal doordringen.

Ik heb deze zaken willen aanduiden, op een oogenblik dat het de gewoonte is op de onrechtvaardigste wijze tegen de missionnarissen uit te vallen, en dat er door lieden die nooit iets voor de samenleving hebben uitgericht, nooit een cent uit hunnen zak of een haar van hun hoofd hebben ten offer gebracht, een stroom beleedigingen wordt uitgestort op mannen, die in 't verleden en in 't tegenwoordige, zooveel in 't aanzijn riepen door hunne nuttige gewrochten voor de zaak des Vaderlands en der beschaving.

(Revue des deux Mondes, 15 Juillet 1903, bladz. 430 : un an de Croisière en Extrême-Orient par M. le comte de Marsay.)

Men bemerke nu, dat dergelijke bedrijvigheid niet alleen in China, maar in al de werelddeelen is te bestatigen, dan zal men beter inzien den vermetelen moed die er noodig is om zulke onverpoosde baanbrekers slechts met dagelijksche laster en beschimping te begroeten !

HET VOLK.

Wat is dat ?

Heeft er wel iemand eens ernstig aan gedacht na te spuren wat dit is, het volk ?

Hedendaags zijn er zooveel schrandere en ontwikkelde lieden, die in schrift en redevoering met nadruk beweren dat zij voor het volk zijn, dat zij het welzijn van het volk betrachten, dat zij strijden voor het volk, lijden voor het volk en dat hun leven aan dit volk is toegewijd.

Wat verstaan velen van hen door *het Volk ?*

Behooren die mannen tot het volk, welke, als redeloze schepsels, leven in ergerlijk drankmisbruik, vloeken, vechten en zwendelen ?

's Maandags, wanneer hunne werktaak nochtans luide roept, rijden er veleu zingend of huilend rond in opene koetsen. Hun aangezicht is potsierlijk misvormd, want hunne vuurrooode gelaatstrekken, door drank verhit, staan zoo gezwollen, dat de oogleden als toegenepen zijn en hunne lippen, lekend van speeksel en schuim, staan scheef getrokken over de bruingeslijkte tanden die een eindje platgebeten sigaar vastklemmen, dat reeds menigmaal toch te vergeefs opnieuw werd aangestoken.

Wanneer men die lieden beziet, denkt men onmoozelen te zien, gekken uit een zottenhuis losgebroken.

Maken die zwendelaars het volk uit ?

Ziet die danskotten, eene schande onzer eeuw van beschaving, daar springt en zwiert men als dol dooreen ; jongelingen van de eerste broek, meisjes nauwelijks de kinderschoenen ontwassen, zij woelen hen in 't zweet en zwelgen den drank overvloedig naar binnen ; daar wordt een tafereel van gemeene en alstoolende onzedelijkheid vertoond door oudere kerels en deernen, dat niet te beschrijven zou vallen ; daar verbeesten veleu hunnen naam van mensch, en stellen zich aan, alsof zij geen enkel edel gevoel in hun hert konden bevatten, en als moede van redelijk scheps-lt te zijn, schijnen zij te haken en te soukken naar den stand dat zij aan het dier zullen gelijk worden, om te leven onbekommerd in het enkel voldoen hunner lusten.

Is dat het volk ?

Volgen wij die groep. Het zijn werkers die ergens in eene groote stad eene fabriek hebben verlaten, en misschien onder hen handelend zijn van erratige zaken, hunne bezigheid, hunne broodwinning betreffende. Uit hunne mond vloeien ruwe vloekwoorden, zij schamen zich niet overluid voorschendende redenen te spreken en elkander de gemeenste scheldwoorden toe te werpen.

En dit is het volk ?

Hoort in de geruchtbaal de stem van den openbaren beschuldiger weergalmen : « Gij hebt gemoord met wreed gewild ! Met uw mes slachtet gij het offer in barbaarsche woede !... Gij hebt als boeze hoef gestolen en geroofd !... Uw medemensch mishandeldet gij vreeselijk en onmeedoogend !... »

En de gevangenis wordt proppensvol gevuld met allerlei schaamteloos en misdadig geboefte.

Is dit het volk ?

Hoeveelen zijn er nog niet, welke ik niet noem, die zoo weinig eenen verheven naam verdienen, en men zegt van hen nogtans dat zij allen het volk zijn.

Voor hen springen menigvuldige kampioenen — ach ! zoo belangloos ! — in de bres. Voor hen strijden geleerden en schrandere matronen tegen elkander. Voor dit volk staat de broeder bedreigend tegenover den broeder, de zoon tegenover den vader in den strijd der partijen en allen roepen om hunne kelen te bersten :

« Recht voor het volk ! Wij zijn allen zijne beschermers. Uit de baan voor ons ! Wij verdedigen het volk ! »

Welk volk ?

Is het de eerlijke werkman die zich deftig gedraagt en leeft naar Godes gebod ?

Is het de rechtschapen burger, die naar behooren zijne plichten zoekt te kwijten ?

Wie zal het mij verzekeren ?

Wie zal mij zeggen wat het volk is, voor hetwelk reeds zooveel goede wetten werden gemaakt, zooveel heilzame vorderingen voorgeschreven ?...

Ik zie woeste benden door de straten trekken ; het is volksoploop, en in woeligen stoet eischt het volk zijn recht. Het levert zich aan hoogst laakbare bedrijven en geweldaden over...

Is dit het volk en bestaat er geen ander, geen beter ?

PAX.

Het Werk der Retraiten.
V. Uitwerkselen.

(VERVOLG)

Ziebier enkele der talooze feiten, die luider spreken dan lange redeneeringen : Een werkman van de stad, schrijft een ijveraar van zeker Comiteit, stond bij allen als een onbekeerbaar geneverdrinker bekend. Dagelijks bejegende hij zijne vrouw met slagen, en had sedert vijf jaren zijne christene plichten verzuimd. De retraite heeft hem in een ander mensch herschapen. Den dag na zijne terugreis, ontving ik het bezoek van een zijner geburen. — Mijnheer, zoo sprak deze, mag ik naar Lier gaan ? — Waarom vraagt ge dit, vriend lief ? Wel, mijnheer, gisteren is X.., mijn buurman, met tranen in de oogen uit Lier weergekeerd. Hij heeft zich aan de voeten zijner vrouw geworpen en haar vergiffenis gevraagd voor al de mishandelingen, die hij haar tot hiertoe niet heeft gespaard. En onder het storten van overvloedige tranen, zeide hij : Vrouw, God heeft mij mijn slecht gedrag doen inzien ; kom, zeggen wij te zamen uit dankbaarheid een gebed aan het H. Hart van Jesus ! En zij deden het. Alles heb ik gehoord en gezien. Welnu, indien de Paters X., mijnen buurman hebben kunnen bekeeren, dan zullen zij mij ook wel bekeeren, want ik verzeker het u, Mijnheer, ik ben niet beter dan X.

— Mijn man, zoo spreekt eene huismoeder, ging sedert vele jaren niet meer naar de kerk en verwaarloosde geheel en gansch de christelijke opvoeding zijner kinderen. Sedert hij te Lier eene retraite heeft gedaan, is hij ten eenemaal veranderd : hij geeft goede voorbeelden aan de kinderen, gaat op tijd te biechten en te communie, wil geene socialistische gazetten meer in huis, wil met de socialisten geen de minste betrekking meer hebben.

— Te St-Gillis komt van de retraite terug een huisvader, die gedurende 20 jaren geen voet in de kerk had gezet. De geheele buurt was bijeen om hem op te wachten. Hij neemt het woord en vraagt onder het storten van tranen openlijk vergiffenis. Tranen zijn aanstekelijk en weldra schreien vrouwen en kinderen en mannen om het meest. Eene buurvrouw wischt zich de oogen al met haar voorschoot en begeeft zich aanstonds naar een priester der parochie om hem te vragen of haar man niet kan gezonden worden naar eene plaats die zulke bekeringen uitwerkt.

— Men breugt te Xhovement op Zaterdag avond een Limburger di 31 jaren lang niets meer had gedaan aan zijne godsdienstplichten. Den eersten dag verklaart hij zich « godloochenaar » ; den tweeden wordt hij getroffen door de genade, 's avonds spreekt hij onder tranen zijne biecht en 's anderendaags sluit de Vader van den verloren zoon dezen zestigjarige in de armen.

Onder de retraite der Kortrijkenaars bekeerden zich 8 socialisten, die lange jaren hunne godsdienstplichten hadden verwaarloosd. Vier andere socialisten der gemeenten Deerlyck werden door de retraite op goeden voet teruggebracht. In het katholieke volksblad van Leuven, *De Demokraat*, heeft een gewezen thans, geheel bekeerd socialist, de geschiedenis zijner bekeering geschreven (20 April 1901).

En waar zouden wij eindigen moesten wij eene min of meer volledige lijst geven van de menigvuldige wonderbare bekeeringen door de Volksretraiten bewerkt ? Hier zijn het onwettige huwelijken, die geweitigd worden ; daar eerste H. Communiën aan volwassenen of ouden van dagen toegedeind ; nu eens zijn het dronkaards, die het retraitenhuis verlaten met het onwrikbaar besluit nimmer meer de lippen te zetten aan den duivelsdraak, bron hunner vroegere ellende en huiselijk leed ; dan een heiligschenner, die van den rand des afgronds, waar de wanhoop hem gebracht had, wordt teruggevoerd aan de voeten, in de armen van den liefdevollen Heiland. Wilt gij u echter ten volle overtuigen van de zegenrijke gevolgen der besloten geestelijke afzonderingen, gaat, bezoekt zelf een retraitenhuis, onverschillig welk ook. Daar zult gij ben aanschouwen, die gisteren nog daar henen gingen nokkend en morrend onder den last des levens en des lijdens, gevuld met bitterheid en haat tegen de maatschappij, tegen hun gezin ja, tegen zich zelven. Zie-t, thans treden zij u te gemoet met opgericht hoofd, open blik, met een gelaat dat van innige zielevrede en hemelsvreugde straalt. Vraagt hun nu, of zij gelukkig en te vreden zijn. Misschien zullen zij antwoorden, evenals de Luiksche retraitant : Tevreden ?... ach neen, tevreden ben ik niet... de retraite heeft mij maar *al te kort* geduurd ! « Mijne retraite, zoo roept een ander uit, zou ik voor geen duizend franken willen missen ! »

— O, Pater, zei een gewezen socialist, wat ben ik toch blij de retraite te hebben meegemaakt : ik ben nu een geheel ander mensch, ik die door mijne gesprekken eertijds getracht heb anderen in het verderf te storten ! »

De Gids.

(Wordt vervolgd.)

LANDBOUW.
De Boomkweekerij.

Wij hebben bij de gediplomeerde boomkweekers : de Gebroeders Dinos, in het dorp de Beggynendijk, eene bomestingsproef op jonge plantsoenen aangelegd, ten einde de werking der scheikundige mststoffen op verschillende houtgewassen waar te nemen. Alle perceelen ontvingen stalmest. Van elke houtsoort bekwam 1 perceel geene hulpvette, terwijl de andere perceelen eene bijbemesting van hulpvetten ontvingen. De volgende houtsoorten werden aan de proef onderworpen : gewone eike-, berke-, doornplantsoen en dennenplanten. Het volgende jaar wordt de proef voortgezet op kastanje-, elze-, en accasiaplantsoen, alsook op fruitboomen.

Men zou denken, dat men op deze eenjarige zaailingen weinig of geen verschil kan bespeuren, daar de planten het eerste jaar geene groote lengte bereiken. Het perceel dat per hectaar berekend als hulpvette 400 kilogr. chloorpotasch, 200 kilogr. zwavelzure ammoniak en 500 kilogr. superfosfaat ontvangen heeft, overtreft nietlemin reeds verre het onbemest perceel. Het eikenplantsoen is er veel sterker en overtreft in lengte van 15 tot 30 centim. het onbemest perceel. Bij het doornplantsoen berekt het gemiddeld eene groote lengte van 12 tot 25 centimeters. Het verschil, door de hulpvette gegeven, is voor beide plantsoenen zeer groot, maar het is minder voor den berk. De bladeren hebben er nochtans een veel donkerder voorkomen en zijn iets ol wat grooter, evenals bij de dennenplanten, hetgeen het kenmerk van een krachtigen groei is. De proefnemers besluiten hieruit, dat het wortelgestel dezer planten moet sterker ontwikkeld zijn en het volgende jaar de planten der andere perceelen ook in lengte zullen overtreffen. Het perceel zonder bijvoeging van chloorpotasch gevel, is ver achtergebleven, alhoewel het beter staat dan het onbemeste. Hieruit zien wij dat de potaschbemesten op het houtgewas eene voordeelige werking hebben. Bij het kweeken van plantsoenen, maar vooral bij het aanleggen en beplanten van bossehen en boomgaarden, moet men dus bijzonderlijk op de potaschbemestingen letten, terwijl men de fosforzuur- en de stikstofmsten toeliet.

FR. BREMS.

GEMEENTERAAD
der stad Tongeren.

Zitting van Zaterdag 7 November 1903.

Tegenwoordig : MM. MEYERS, burgemeester, DELVOIE en NEVEN, schepenen, SCHAETZEN, DECKERS, JACQUES, MONAVE en VONCKEN, leden.

M. DE BURGEMEESTER doet verscheidene mededeelingen aan den raad.

M. Broeders, wonende op het Broeck, beklaagt zich dat een leerling, uit de avondschool teruggekeerende, eene vensterruit verbrijzeld heeft, van het huis dat hij bewoont. Hij vraagt dat de stad deze ruit betale.

De kosten, te betalen aan den provincialen ontsmettingsdienst, wegens de ontsmetting in onze stad verricht, bedragen een som van 165,65 fr. De Provincie neemt de helft dezer som ten hareu laste ; de andere helft valt ten laste der stad.

Inwoners van buiten de Bilserpoort vragen dat er een lantaarn zou geplaatst worden aan den weg leidende naar het kerkhof.

Bewoners van het Geebroeck vragen de verlenging der werken van de waterleiding in de wijk die zij bewonen.

M. Nelissen, bestuurder der avondschool, vraagt om in het beheer der school zekere wijzigingen in te voeren, die hij aanbeveelt. Hij vraagt ook de benoeming van eenen nieuwen ouderwijzer. De Staat zou zijne tusschenkomst verleenen, bij middel van subsidiën ; het overige zou door de stad moeten betaald worden.

M. Jans, buiten Luikerpoort, vraagt om vergoed te worden door de stat, wegens de schade die hij geleden heeft, door het feit dat de kleederen, lakens, enz., toebehoorende aan zijnen zoon, dienaar de pokziekte overleden is, door gezondheidsreden verbrand zijn geworden. Hij schat deze schade op twee honderd franken.

Dezelfde persoon beklaagt zich, dat de werken der waterleiding, uitgevoerd buiten Luikerpoort, hem belet hebben eene brand te gebruiken die hij in pacht heeft van M. Ruys de Beerenbroek, van Luik. Hij vraagt aan de stad uit dien hoofde eene vergoeding van ten minste honderd vijftig franken.

De *Fonderie tongroise* vraagt om, op hare kosten, de buiten der waterleiding voert te leggen tot aan haar werk huis.

De Algemeene raad der Buurtspoorwegen laat weten dat hij geneigd is om zekere werken te verrichten aan den weg van Bloir, ten einde het wegvloeien van het water op deze plaats te vergemakkelijken.

De raad gaat over tot de dagorde.

1e *Waterleiding. — Abonnement.*

M. DELVOIE zegt dat men, in de laatste zitting, bijna tot akkoord was, wegens den abonnementsprijs. Deze prijs verschilt volgens het kadastraal inkomen der huizen.

M. SCHAETZEN doet eenige opmerkingen te dien opzichte, en M. DE BURGEMEESTER stelt voor, bionen de acht dagen, een nauwkeuriger reglement op te maken.

Dit ontwerp zal in eene aanstaande zitting behandeld worden.

2e *Waterleiding. — Plannen en bestek der uitbreidingen door den gemeenteraad gestemd. — Vraag om subsidie.*

Er wordt lezing gegeven van een ontwerp van beraadslaging, de plannen en het bestek in kwestie goedkeurende, en vragende dat, in deze bijwerken, de Staat en de provincie zouden tusschenbomen, in evenredigheid van de tusschenkomst welke zij verleend hebben in de hoofdwerken der waterleiding.

De raad keurt dit ontwerp van beraadslaging goed.

3e *Waterleiding. — Betaling der 2/5 van den prijs der aanbesteding.*

M. DE BURGEMEESTER herinnert dat de raad wacht op eene beraadslaging der Bestendige Deputatie over deze kwestie. Hij stelt voor den raad bij hoogdringendheid bijeen te roepen,

---

HET DUIVELTJE.

(1ste VERVOLG).

XX.

Aan zichzelven overgelaten, rookte de zeeman doodbedaard voort, in het minst niet van zijn stuk gebracht door het feit, dat de bediende van tijd tot tijd door eene spleet in het gordijntje gluurde, om te zien of alles wel pluis was. Dat M. Hyams zijn woordverlust overliet aan een wildvreemde, was iets geheel ongehoords. De knecht voelde zich dan ook onder eene zware verantwoordelijkheid, en het was hem eene groote verlichting, toen zijn patroon in gezelschap van den bewusten vriend terugkwam.

— Dit is mijn vriend, zegde M. Hyams, terwijl hij zorgvuldig de deur sloot... Ge kunt hem den steen geroist laten zien.

De zeeman maakte zijnen gordel weer los en hield den steen op zijne hand onder den neus van den vriend, die zich vergenoegde met hem met den vinger om te keeren en het kennerslik te bezien.

— Gaat u al gauw weer naar zee ? vroeg hij zeeltoppig.

— Donderdag-avond, antwoordde de varensman. Vijfhonderd is mijn prijs. Misschien heeft hij u dat al gezegd. Aan sjacheren doe ik niet.

— Juist, juist. Dat is het ware standpunt, herhaam de adder. Die steen is vijfhonderd weerd.

— Zoo mag ik het hooren ! riep de zeeman warm.

— Ik doe altijd geerne zaken met iemand die weet wat hij wil, zegde de vriend. Ik heb een hekel aan talmen en ik geef eenieder wat hem toekomt. Maar als wij dezen steen van u kooperen, dan moet gij ons één ding beloven. Houd u wel bedaard en drink geen borrels, zoolang ge nog aan wal zijt — en, vooral, tegen niemand een woord er van !

— Voor de borrels hoeft ge niet bang te zijn, antwoordde de zeeman. Het is voor mijn eigen, begrijpt ge, dat ik nuchter blijf !

Precies, precies.

Zonder verder nog een woord, wendde de vriend zich tot den pandbeleener, die een zakboek te voorschijn haalde en het bedrag in banknoten uitleide. De zeeman, na de papierkens een voor een op alle manieren te hebben bezien, rolde ze op en stak ze in zijnen zak. Vervolgens nam hij weer den diamant en legde hem zwijgend op de tafel.

M. Hyams, met vingers, die trilden van gretigheid, nam den steen op en bezag hem met schitterende oogen.

— Ge hebt er nog een geluk aan, zegde de zeeman. Goeden avond, heeren. Ik hoop voor uw eigen bestwil, dat geen mensch mij hier heeft zien in- of uitgaan. Houd uwe oogen open, als ik u een raad mag geven — en vertrouw niemand. En als ge een zwart bakkes ziet, pas dan op ! Ik ben blij dat ik hem kwijt ben.

Hij wierp zijn hoofd in den nek en zette zijne borst uit, alsof hij zich van een last ontheven voelde. Daarna kuikte hij de beide kooplie toe, ging door den winkel naar buiten en verdween.

Nog lang nadat hij weg was, zaten de pandbeleener en zijn vriend, Levi, in 't achterkamerke aan tafel over den diamant gebogen.

— Het is een groot risico, zegde Hyams. Een steen als deze is gewoonlijk bekend.

— Och wat ! riep Levi : wie doet er ooit goede zaken zonder wat risico ! Ge kunt toch niet verlangen dat een fortuin als dit u zoo maar glad cadeau wordt gedaan !

Hij nam den steen nog eens in zijne hand en bezag hem liefdevol.

— Het is een Oostersche, zegde hij — slecht geslepen — maar een koning onder de steenen, en een stuk voor eenen keizer !

— Ik wil geen last hebben met de policie, zegde de pandjesbeleener.

— Ge spreekt waarachtig alsof ge twee shilliogs had gegeven voor een gestolen overfrak, riep de vriend. Daarmee loopt ge ook zooveel risico — en waarvoor ? — Maar zoo iets als dit, — wat, man, het is om er voor door een vuur te loopen !

— Nu, ik laat hem in uwe handen, zegde M. Hyams. Als ge er goed weg mee weet, dan ben ik een rijk man.

Levi stak den steen in een binnenzak, terwijl de nieuwe eigenaar bezorgd toezag.

— Laat u dezen avond geen oogeluk overkomen, Levi ! zegde Hyams.

— Dank u duizendmaal voor uwe bezorgdheid ! antwoordde Levi grinnikend. Maar ik hoop er op te passen — ook om mijn eigen huid nog, weet ge dat !

Hij sloot zijn frak dicht toe en ging, na zijn glas grog te hebben uitgedronken, al fluitend naar buiten. Bij de deur riep Hyams nog eens terug.

— Als ge een vigilant wilt nemen, Levi, fluisterde hij, opdat de bediende het niet hooren zou — dan is het voor mijne rekening.

— Wel neen ! De omnibus is goed genoeg voor mij, grinnikte Levi. Men ziet wel, Hyams, dat gij millionnair geworden zijt ! Gij begint mij er waarachtig den bosl al over den balk te gooien !

De pandbeleener, die hem nastaarde, zag hem aan den hoek in een omnibus stappen. Hij keerde in den winkel terug, en daar het tien uren was, gaf hij zijnen bediende last om de blinden te sluiten. De jonge man, die buitenshuis sliep, volvoerde deze opdracht met den meest mogelijken spoed, huiskerend om weg te komen.

Na zijn vertrek, gebruikte M. Hyams als eenzaam vrijgezel nog een licht avondeten, rookte nog eene van zijne zwarte sigaren, al peinzend over de beziigheden van den afgeloopen dag en ging tegen middernacht, innig vergenoegd, den trap op naar het stoffige vertrek, dat hem tot slaapkamer diende. Nauwelijks had hij zijn hoofd neergelegd, of hij snorkte voor zeven. Maar ziet ! — in den slaap der gerechten werd hij gestoord door iets, wat op hem den indruk maakte van een verwijderd en aanhoudend geklop.

* * *

In het eerst mengde dit geklop zich in zijne droomen. Hij bevond zich diep in eene mijn, in de ingewanden der aarde — en om hem heen sloegen zwarte mijnwerkers van de rotswanden diamanten — diamanten zoo groot, dat zijn eigen steentje naar eene nietigheid er bij scheen... Toen ontwaakte hij eensklaps en zat rechtop, zich de oogen wrijvende.

Het kloppen had inderdaad niets van een droom ; het was, voor iemand die er van hield om zijne zaak in alle stilte te doen, eene helsche en gewelddige werkelijkheid. De zijdeur, op welke het gemunt was, dreunde er van.

Hyam's eerste gedacht was aan de policie. Met een benauwd geweten sprong hij uit zijn bed, opende zachtjes het venster en stak zijn hoofd er uit. Bij het schijnsel van den straatlanteern aan den hoek zag hij iemand beneden staan.

— Wie daar ? riep hij.

Zijn stemgeluid werd verdronken door het gebenk van den klopper.

— Wie zijt ge ? schreeuwde hij. Wat moet ge hebben ? Wat zoekt ge hier ?

Het kloppen werd gestaakt, en de figuur, een paar stappen achterwaarts tredende, zag op naar het venster.

— Kom beneden en open de deur, zegde eene stem, die de pandbeleener herkende als aan den zeeman toebehoorende.

— Ga weg ! riep hij. Moet ge hier de heele buurt in rep en roer brengen ?

— Kom beneden en laat mij binnen, zegde de ander. Het is om uw eigen bestwil. Uw leven is geen stuiver waard, als ge het niet doet !

Door den dringenden toon beangstigd, stak Hyams, na hem verzocht te hebben geen geraas meer te maken, zijne kaars aan, schoot snel in zijne kleeren, nam den kandelaar in de hand en ging al brommend naar beneden.

— Nu, wat is er ? vroeg hij, door het sleutelgat.

— Laat mij binnen, dan zal ik het u zeggen, zegde de matroos, of moet ik het door het sleutelgat schreeuwen ?

Hyams, na het licht op den toog te hebben gezet, schoof de zware grendels weg en opende behoedzaam de deur. De zeeman trad binnen en, zoodra de deur weer dicht was, sprong hij op de toonbank en zat daar met bengelende beenen.

— Dat is goed, zegde hij, met een goedkeurend knikje naar Hyams rechterhand : Ik hoop dat ge er mee weet om te springen.

— Wat wilt ge ? herhaalde de andere nijdig, terwijl hij zijne hand achter zijnen rug hield. Wat beteekent dat, in het holle van den nacht een fatsoenlijk mensch uit zijn bed te komen halen ?

— Bedaard maar ! zegde de zeeman spottend. Ik ben waarachtig niet gekomen om het plezier te hebben uw lief gezicht nog eens te zien. Het is mijn goed hart, dat mij hierheen heeft gedreven. Waar hebt ge dien diamant gelaten ?

— Dat gaat u niet aan. Wat wilt ge ?

— Dat zal ik u vertellen... Ik had u gezegd dat ik binnen vijf dagen weer naar zee ging. Maar eu ben ik aangemoesterd op een ander schip, dat morgen om 6 uren al onder zeil gaat. Het wordt mij hier wat te warm, weet ge — en nu ben ik, uit menschlievendheid, u komen waarschuwen om op uwe hoede te zijn. Ge moet weten — er zijn kapers op de kust.

— Waarom hebt gij mij dat niet dadelijk gezegd ? vroeg Hyams, hem wantrouwig bezienden.

— Wel, ieder is zichzelf het naast, en ik wilde zaken met u doen, antwoordde de zeeman rond. Als ik u alles aan uwen neus gehangen had, dan zoudt gij misschien den steen niet hebben willen koopen... Pas op, dat dit ding in uw hand niet afgaat ! Gij hebt geen inbreker voor ! Houdt het een weinig den anderen kant uit, als 't u belieft !

M. Hyams scheen de bilijkheid van dit verzoek wel in te zien.

— Zoo ! Nu zal ik u even vertellen wat er eigenlijk van is, hernam de zeeman. Wij waren bij die zaak met ons vieren, ik, en Jack Ball, en Nosey Wheeler, en een stuk van een Birmanier, een klein, bruin, gerimpeld ventje. Nu, den laatsten keer dat ik Jack Ball zag, was hij heel stil en rustig, met een mes tusschen zijn tibben. Als ik niet voorzichtig was geweest, dan zou ik al lang ook zoo gelegen hebben als Jack. En als gij nu niet voorzichtig zijt, en doet wat ik u zeg, dan ligt gij zelf binnen twee dagen precies zooals ik Jack Ball heb zien liggen.

— Spreek wat duidelijker, zegde Hyams. Kom in de kamer. Ik vind het niet noodig dat de policie hier licht in den winkel ziet.

— Wij hebben hem gestolen, wij met ons vieren, zegde de zeeman, nadat hij den heer des huizes in het achterkamerke was gevolgd. Ge moet weten...

— Ik wil niets weten ! viel Hyams hem in de rede.

— Wij hebben hem met ons vieren gestolen van...

— Ik wil niets weten, zegde ik u immers ! schreeuwde de pandbeleener.

De zeeman grinnikte goedkeurend en voer voort :

— Jack en ik waren sterker dan die twee andere, en wij werden hun de baas en hielden den steen voor ons. Jack moest het leven er voor laten, zooals ik u verteld heb. Toen ging ik voor den mast op eene bark, maar zij staken over per stoomschip en wachtten mij op.

— Nu, ge hoeft toch niet bang voor hen te zijn ? zegde Hyams, vragenderwijs. Een enkel woord bij de policie...

— De duivel hale de policie ! viel de zeeman in. Dan zou ik immers uit de school moeten klappen en antwoord geven op allerlei onbeschofte vragen ! Neen, neen, geen policie ! Doe wat ge wilt, maar laat de policie er buiten !

— Wat is er dan ? Volgen ze u ? vroeg de pandbeleener.

— Volgen ? riep de zeeman. Volgen is 't woord niet. Mijn schadUw kan me niet dichter op mijn hielen zitten, dan zij, waar ik ook ga of sta. Ze willen mij uit den weg helpen... maar zonder zich zelf in de vingers te snijden. Eerst willen ze den steen terug, en dan aan mij de wraak gekoeld. Begrijpt ge ? En daarom wilde ik u even waarschuwen. Want zij weten heel goed waar het ding gebleven is. Ge kunt Wheeler kennen aan zijn scheeven neus, en den birmaanschen knaap aan zijne huid.

— Ik wensch ze naar den duivel, zegde Hyams. Maar ik dank u voor de waarschuwing... Hebben ze u ook hierheen gevolgd ?

— Ze staan buiten — daar kunt ge staat op maken, antwoordde de matroos. Ze komen aangeslopen als katten, ten minste die Birmaansche klipper.

Ge hebt oogen in uwen rug noodig. De Birmaan is een oud vestje, zoo zacht als fluweel. Jack Ball had mij, juist voor hij het hoekske omging, iets van hem willen vertellen. Ik weet niet wat. Maar die arme Jack was een beetje bijgeloovig, en ik weet zeker dat het iets heel akeligs moet zijn geweest. Jack was zoo dapper als een leeuw, maar hij was bang voor dien uitgedroogden kleinen Birmaan. Zij zullen mij nu volgen tot aan mijn schip. Als ze dicht genoeg bij mij komen, en er is niemand in de buurt, dan zal ik hun eens eventjes de rekening van Jack Ball betalen.

— Ik wil mijn schip niet missen, antwoordde hij. Maar onthoud wat ik u gezegd heb. Het zijn een paar schurken, tot alles in staat, en als ge niet goed op uw vel past, dan krijgen ze u, vroeg of laat... Goeden nacht. (Wordt verv.)